

KRACHT IN VERSCHEIDENHEID: het huis met veel kamers verbouwd

1 Opening

Precies 11 maanden geleden werd binnen de geledingen van De Vernieuwde Stad (DVS) de discussie gestart over een verandering binnen de branche-vereniging en wel richting een effectuering van het 'huis met veel kamers'. Onvrede met de koers, de houding en de positionering van Aedes voedden die denkbeelden.

Nadat met Aedes in 2004 was afgesproken dat DVS de handschoen zou oppakken om deze discussie verder te brengen, hebben er diverse acties plaatsgevonden. Zo heeft een delegatie van DVS gesprekken gehad met diverse platforms c.q. groepen leden (MKW, Kennisnetwerk Groningen/Drente, Kences en Noordvleugel Randstad) en via de e-mail discussie gevoerd met leden van de platforms Midden-Nederland en Limburg. In juni zijn vertegenwoordigers van deze platforms bijeen geweest in Utrecht. Thans ligt de wens er om de discussie die zich tot nu toe buiten de vereniging heeft afgespeeld, weer de vereniging binnen te brengen.

Hieronder wordt geschetst welke denkrichtingen er bestaan voor een (eventuele) herinrichting van de vereniging, maar ook welke knelpunten daarbij te constateren zijn. Vervolgens wordt aangegeven hoe, vanuit dat kader, aangekeken wordt tegen de wijze waarop de branche-organisatie nu opereert en gestructureerd is. Om de discussie binnen de vereniging dimensie te geven, stellen wij voor een Verenigingscommissie in te stellen, waarin minimaal DVS en MKW en verder zoveel mogelijk ook de andere platforms vertegenwoordigd zijn. Deze Verenigingscommissie krijgt tot taak vóór medio 2005 met een voldragen voorstel te komen. Daarmee wordt voorkomen dat de procedure voor de ledenraadsverkiezingen start voordat er duidelijkheid is over de wenselijkheid van een herinrichting van de vereniging.

Het MKW bestuur heeft verklaard het voorstel van DVS te ondersteunen om een Verenigingscommissie te benoemen die met het oog op de eventuele kieskringverkiezingen binnen redelijke termijn voorstellen moet doen om te komen tot een verbeterde verenigingstructuur van Aedes, recht doend aan de veelkleurigheid van de aangesloten leden. Op voorhand wil het MKW bestuur zich nog niet uitspreken over de inhoud van deze DVS-notitie. Niet omdat we het op alle punten eens of oneens zijn, maar wij gaan er van uit dat het MKW bij de beraadslagingen van die commissie volop ruimte zal krijgen en nemen om haar standpunten in te brengen.

2 Het huis verbouwd

Ons lijkt het logisch dat de deelbelangen – of beter de verschillende interpretaties van de publieke verantwoordelijkheid van corporaties – zodanig georganiseerd worden binnen Aedes dat de deelbelangen scherper dan voorheen neergezet worden, zowel binnen als buiten de vereniging.

Op dit moment is de branche-organisatie de spreekbuis van de corporatiesector en dat betekent dat er altijd naar een gezamenlijk belang gestreefd wordt. De profilering van deelbelangen kan veel beter geschieden in logisch gevormde groepen met leden, zoals gegroepeerd rond de grootstedelijke problematiek, de problematiek van wonen&zorg of studenten en de problematiek van kleine kernen c.q. het landelijk gebied.

Bij de vormgeving van die groepen, conform de Aedes-metafoor 'kamers' genoemd, dient zich een aantal knelpunten aan. Als er – eerste variant – voor gekozen wordt de huidige structuur van een ledenraad en kiesplatforms verder uit te bouwen, hoeft er niet zoveel te veranderen.

De kiesplatforms zullen zich waarschijnlijk in toenemende mate manifesteren als thematische of categorale platforms, waarbij ze op grond van een inhoudelijk programma, en minder op regionale binding, kiezers zullen trekken. De kiesplatforms komen vervolgens in de ledenraad en zullen veel meer *namens* hun achterbannen spreken dan zonder last en ruggespraak zoals thans het geval is.

Ook al zou dit betekenen dat de nieuwe kiesplatforms zich veel meer als politieke partijen in de Tweede Kamer gaan gedragen – door zelf ook onderwerpen en moties in te brengen, door zichzelf binnen en buiten de vereniging te profileren en door aan te dringen op een (gewogen) consensus binnen de ledenraad voordat bijvoorbeeld een delegatie mandaat krijgt om namens de sector te onderhandelen – dan blijft er toch een vorm van 'schijndemocratie' bestaan en toch ook een formele bevoegdheid van het bestuur om namens de vereniging en dus namens de corporatiesector te acteren.

Als er voor gekozen wordt – tweede variant - om de vereniging 'op te delen' in een aantal kamers, met een duidelijk herkenbare structuur, een actie- en werkprogramma, een eigen budget, de verantwoordelijkheid om de behartiging van die belangen die de betreffende groep leden binden te verzorgen én het recht om zich met die behartiging in- en extern te profileren, dient zich ook een aantal knelpunten aan. Zo zal bepaald moeten worden wat de aard, kwalitatief en kwantitatief, van de kamers zal zijn. Voor de hand liggende thema's van kamers zijn de Grootstedelijke Problematiek, Kleine Corporaties in het Landelijk Gebied, Studentenhuisvesting, enzovoorts. Maar wat nu als corporaties zich verbonden voelen met meer thema's tegelijkertijd (bijvoorbeeld Grote Stad én Studentenhuisvesting)? En is er een verplichting voor corporaties met een bepaalde signatuur (bijvoorbeeld MKW) om per definitie in de eigen kamer te zitten (Kleine Corporaties Landelijk Gebied)? Daarnaast bestaat het risico dat, zeker grote, kamers ook weer kleine institutjes worden waarbinnen ook weer een gezamenlijk belang moet worden gedefinieerd waarvan de scherpe kantjes qualitate qua ook worden afgehaald. En zijn de vertegenwoordigers (voorzitters?) van die kamers, in het geval dat zij samen het algemeen bestuur vormen van de branche-vereniging, wel in staat slagvaardig tot beslissingen te komen over de koers van de vereniging? En, indien er gekozen wordt voor bijvoorbeeld het Neprom-model, slagen we erin een voorzitter (steeds voor een termijn van bijvoorbeeld vier jaar) te kiezen die als het gezicht van de vereniging wordt beschouwd?

3 Branche-organisatie in beeld

Als we met de gewenste verbouwing van de vereniging als referentiekaders kijken naar de manier waarop de branche-organisatie opereert en gestructureerd is, dan kan het volgende worden geconstateerd:

- Aedes, c.q. het bestuur van Aedes, zou bij de belangbehartiging en bij het woordvoerschap op tal van thema's en gebieden de leden dan wel de kamers veel meer moeten betrekken en op de voorgrond laten treden;
- Aedes zou zich moeten richten op een beperkt aantal speerpunten en daar dan ook helemaal 'voor moeten gaan'. Deze speerpunten zouden, veel meer dan bijvoorbeeld bij De Grote Beweging, wel eerst veel breder binnen de vereniging goed uitgediscussieerd moeten worden, waarna de vereniging een onderhandelingsdelegatie een mandaat kan geven

- Aedes zou zich moeten richten op meer langetermijnontwikkelingen (zoals een nieuwe ordening en dossiers als huursubsidie, fiscalisering, investeringsklimaat en Europa) en minder op zaken met een beperkte scope of looptijd;
- Aedes zou zich tot de hoofddossiers moeten beperken en andere zaken (schotelantennes, marketing, woonruimteverdeling, etc.) moeten laten liggen;
- Aedes zou de ledenraad veel meer inhoudelijk moeten laten discussiëren, in plaats van het aftikken van (de inzet bij) ontwikkelingen met een kortetermijnfocus en formele punten, wat ook eisen stelt aan de (tijdige) voorbereiding en de aard van de vergaderingen
- Aedes zou qua besturing moeten kiezen voor een model met kamers en een algemeen bestuur dat gevormd wordt vanuit de kamers en uit de kring van de leden een voorzitter verkiest;
- Aedes zou de verbouwing van de vereniging richting veel meer strategische discussies en een duidelijke functie van 'kamers' van invloed moeten laten zijn op de kwaliteit van de werkorganisatie (veel meer strategische denkers en minder 'handjes' en echt belangrijke thema's door invloedrijke externen laten uitwerken) en op de omvang (reductie); de reductie zou tot een verlaging van de contributie (moeten) kunnen leiden, tenzij de contributie nodig is voor de facilitering van 'kamers' en investeringen in (de ondersteuning van) regionale, lokale of categorale profilering.

4 Vervolg

Ons inziens zal een Verenigingscommissie zich moeten buigen over 'de verbouwing' van het huis met veel kamers en met constructieve voorstellen moeten komen. Daarbij is het voor de opstellers van dit document wel essentieel dat er een structuur- en cultuurwijziging binnen de vereniging komt om het debat terug te brengen en recht te doen aan de eigen professionaliteit van de leden. Daarbij moet erkend worden dat leden het recht hebben de discussie over hun eigen interpretatie van de publieke verantwoordelijkheid te entameren, te voeren en in te bedden in de hele vereniging, waarbij externe profilering van (groeps)standpunten nadrukkelijk aan de orde mag zijn. En het moet helder worden welke de verantwoordelijkheden en taken zijn dan wel blijven van Aedes als werkorganisatie van de vereniging.

Het lijkt ons goed als een Verenigingscommissie op deze wijze de contouren van een nieuwe vereniging gaat schetsen. Wellicht dat een selectieve verkenning van de wijze waarop andere branche-organisaties zijn gevormd, extra inspiratie kan bieden.

Op deze wijze wordt een belangrijke stap gezet en dus een basis gelegd voor een vereniging waarin de pluriformiteit van de sector veel meer tot uitdrukking komt en waarin ruimte wordt gecreëerd voor het debat.

16 december 2004
De Vernieuwde Stad